

Dufy: un gran virtuós del color torna a Ceret

L'exposició 'Raoul Dufy, del motiu el color', que presenta el Museu d'Art Modern de Ceret, s'emmarca en els actes de celebracions estatals del cinquantè aniversari de la mort de l'artista francès. L'important mostra, de 150 obres, permet contemplar la totalitat d'un gran artista que va tenir en Ceret i la Catalunya Nord els moments clau de la seva trajectòria.

Fa tot just cinquanta anys, un virtuos de la modernitat s'apagava, un Mozart de la pintura, com estimava recordar-ho des de la costa Vermella el pintor Willy Mucha. En aquest any de commemoració, el Museu d'Art Modern de Ceret (MAMC) es transforma en un nou port d'amarratge per a una exposició que acaba de deixar la rada de Le Havre. Després de la vila natal de Dufy, la mostra fa ara una escala vallespirenca per seguir la traça d'una llarga trajectòria artística.

Estudiant a l'Escola de Belles Arts de la capital de Normandia i més tard a París, Dufy (1877-1953) pinta paisatge a la manera del seu compatriota i pare de la revolució impressionista, Eugène Boudin. La llum i el color són ja el centre de les seves preocupacions plàstiques, però quan descobreix les obres cotlliurenques de Matisse al Saló de Tardor de 1905, se submergeix en la febre fauvista. Introduït en la nova escola per Albert Marquet, Dufy comença a exposar al costat dels fauvistes com Camoin, Manguin o Vlaminck. A la recerca de la llum del Mediterrani, s'instal·la a partir del 1908 a la Ciutat, a Provença, per treballar-hi intensament. Uns mesos més tard retroba Braque, a l'Estaque, el qual s'encamina ja cap a una altra forma d'art també revolucionària. A poc a poc, Dufy deixa els colorits violents per construir molt més els seus quadres, com ho recomanava en la seva herència pòstuma el gran mestre provençal: Paul Cézanne. La revolució cubista calma finalment la seva febre fauvista, la forma esdevé ara la

primera preocupació del jove Dufy.

Aquesta és una nova inquietud que es percep en els gravats que se li encarreguen per a la il·lustració del llibre d'Apollinaire, el *Bestiaire ou Cortège d'Orphée*. Després d'aquest primer intent lligat al món del grafisme, Dufy s'interessa cada vegada més per les arts decoratives i s'hi aboca plenament a partir del 1912.

Un artista immers en el motiu. El

gran modista francès Paul Poiret li demana de dibuixar motius de teixits, i és d'aquesta manera que la casa d'alta costura de Lió, Atuyer-Bianchini-Férier, remarca el seu treball i el contracta com a artista decorador. L'exposició del Museu d'Art Modern de Ceret reprèn principalment aquest període. "Tot el treball de Dufy lligat a les arts decoratives era completament deixat de banda fins ara. No se l'estudiava, ni se l'ensenyava al públic. El muntatge de l'exposició reprèn les creacions de Dufy a partir del motiu i del color. Dels patrons de vestits a gravats, passant per les ceràmiques, Dufy es revela com un gran mestre més que complet", afirma Josefina Matamoros, conservadora del MAMC. Per a l'especialista de Dufy, Dora Perez-Tibi, que assessora científicament l'exposició, "l'amplada i la diversitat de l'obra de Dufy subratlla el concepte d'obra total. Artista al dia en les innovacions tècniques i industrials més avançades del començament del segle XX, Dufy va voler copsar l'esperit del seu temps obrint-se a totes les formes d'expressió. Trencava radicalment la noció d'art menor, ja que la introducció de la vida quotidiana en l'art és

consagrada, allò útil és santificat, i tot el que prové de l'ordre del món material s'enriqueix del pes de l'universal". Les cent cinquanta obres reunides a Ceret permeten veure com Dufy fa arribar el món de l'avantguarda artística al de les arts decoratives, encertant la fusió entre dos corrents que fins a aquest moment eren considerats antinòmics: el fauisme i el cubisme. Els dibuixos de teixit li permeten treballar una forma acurada tot i oferir una plena llibertat en les tintes i en els colors de l'estampat.

A l'exposició també es poden veure unes obres que Dufy va crear en col·laboració amb el ceramista català Llorens Artigas, entre el 1924 i el 1928. Els dos artistes realitzen, amb l'ajuda de l'arquitecte barceloní Nicolau Maria Rubió, una sèrie de jardins d'interior. Artigas modela i Dufy orna les ceràmiques de les seves nàïades, peixos, palmeres, petxines... Aquesta col·laboració dóna la possibilitat a Artigas —que acaba d'arribar a París— d'accedir a un cert reconeixement i d'importar noves tècniques vingudes de la pintura al món de la ceràmica. Com la tècnica de Dufy de treballar amb aiguada, que permet a Artigas realitzar els primers gerros amb verds, groc safrà, blaus, salmó..., fets amb faiança. En aquest moment Dufy ja és un pintor reconegut. Durant els anys vint troba el propi llenguatge plàstic, la seva pintura s'acosta cada vegada més a l'aquarel·la. La seva mà s'allibera i els quadres adquireixen un nou dinamisme. Les formes guanyen en lleugeresa, vitalitat i equilibri, els colors purs transcriuen totes les transparències de la llum. La vida és en moviment. Dufy atén la seva plena maduresa. L'exposició del MAMC posa de relleu els temes recurrents i les sèries de l'artista, com ara "La Mar", "Els Vaixells", "Les Banyistes" o l'univers de les "Mondanitats". Part d'aquestes obres tenen com a origen i lloc de creació la Catalunya Nord.

El període català. Patint de poliartiritis, Dufy cerca una regió seca i assolellada per poder-se curar. El pintor Pierre Brune l'invita per un sojorn a

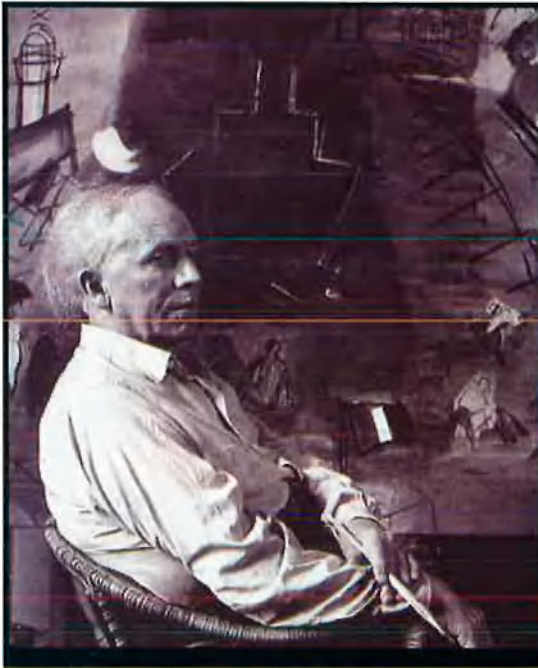
Raoul Dufy, en el seu taller de la plaça Aragó de Perpinyà el 1946.

“Dels patrons de vestits a gravats, passant per ceràmiques, Dufy es revela com un gran mestre més que complet”

Ceret. Però l'esclat de la Segona Guerra Mundial el sorprèn i decideix quedar-se a viure un temps a casa de Llorens Artigas, que s'havia instal·lat a la Meca del cubisme i on havia construït un forn al taller Sant Joan. Dufy hi retroba també el poeta ceretà Pierre Camo, que havia conegut al 1919 al Café des Tourterelles, de París, on el biògraf de Cézanne i cofundador de la revista *L'Amour de l'Art*, Joachim

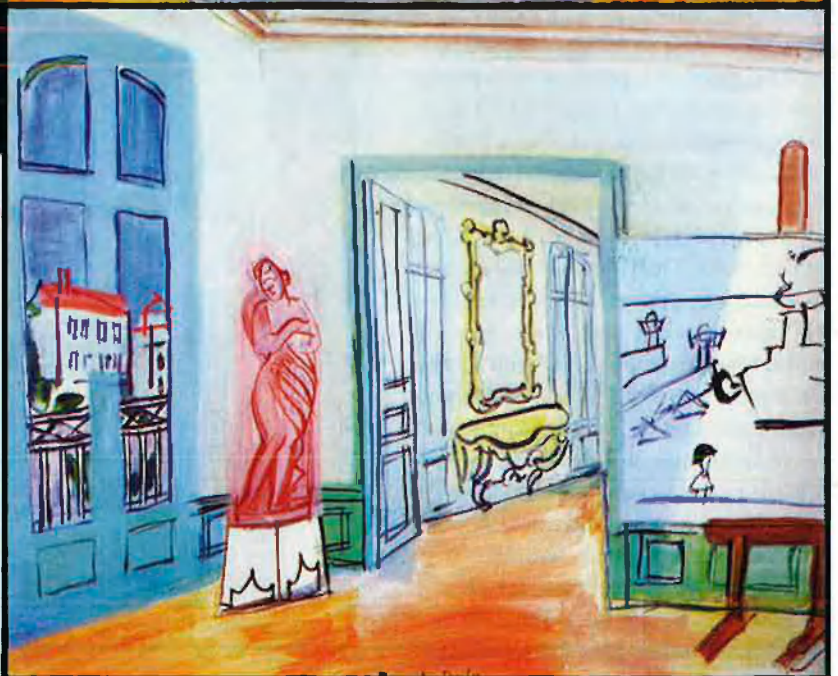
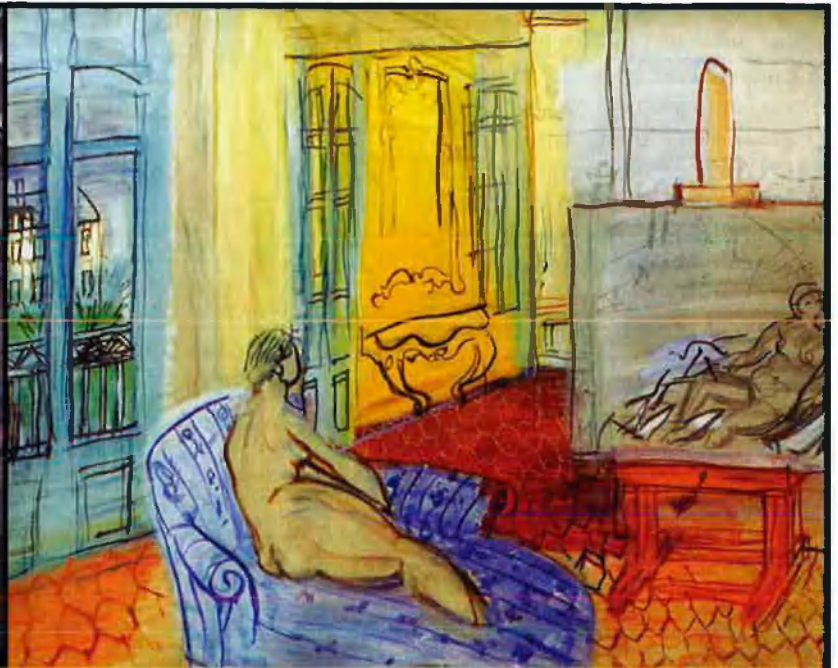
Gasquet, rebia en una sala artistes i escriptors distingits.

Amb l'ocupació del país pels alemanys i amb les privacions dels racionaments, les crisis de reumatisme de Dufy anaven en augment. El pintor no pot treballar més i opta per anar a curar-se i a viure als Banys de Vernet. Però les aigües del Conflent no calmen les seves crisis. El doctor perpinyanenc Pierre Nicolau li proposa d'ingressar-lo

Raoul Dufy, en el seu taller de la plaça Aragó de Perpinyà, el 1949.

El model en el taller de la plaça Aragó, oli, 1949.
Copa blava a les banyistes, ceràmica, 1939.
Ai taller al vaixell negre, oli circa 1947-49.

Una de les sèries més interessants, “La Música”, neix a partir de la trobada de Dufy amb Pau Casals

a la seva clínica per curar-lo amb banys de sal d'or. El tractament permet a l'artista recuperar-se, i amb el temps els dos homes fan amistat. Dufy s'instal·la en el pis de la família Nicolau a

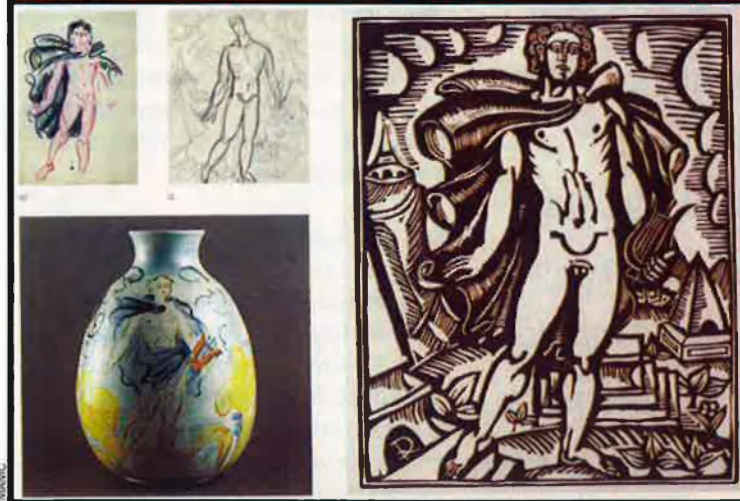
Perpinyà i torna a posar-se a treballar. Comença el 1941 la gran tapisseria *Cotlliure i el bell estiu*. Malgrat tot, la seva salut és precària i continua els sojorns de cura a l'estació termal de Ver-

net. El doctor Nicolau es fa càrrec d'ell en aquest període de guerra i el relaciona amb artistes que viuen a la Catalunya Nord, com Augustin Hanicotte o el gran escultor nord-català Arístides Maillol. Cal afegir, d'altra banda, que el dissabte 16 de setembre del 1944, el doctor Nicolau i Maillol van decidir fer una visita a Dufy al poble de Vernet. Però a la carretera, just abans d'arribar a Prada de Conflent, un pneumàtic del cotxe explota i

el vehicle és projectat contra un plataner. L'accident provocà, uns dies més tard, la mort de Maillol.

Un cop acabats el dol i la guerra, Dufy decideix finalment establir-se a Perpinyà i pren un taller al carrer dels Àngels. Una de les finestres de l'estudi dona sobre la plaça Aragó, punt de vista excepcional des d'on esbossa la vida de la capital del Rosselló.

La música de la pintura. D'aquest taller surten algunes sèries, com ara "Cobles i sardanes", "Carnaval" o "Les Palmeres". El Museu Jacint Rigau de Perpinyà s'associa durant tot aquest estiu a la gran exposició de Ceret amb una mostra de les obres del seu fons provinent d'una donació de la vídua del pintor. "En comparació amb les grans exposicions del Musée Malraux de Le Havre, del Museu d'Art Modern de Ceret i del Musée d'Art et d'Industrie de Roubaix, organitzades enguany, el nostre homenatge pot semblar modest, ja que reuneix menys de quaranta obres, però ens pareixia important oferir als perpinyanencs la possibilitat de veure aquestes obres que són part del seu patrimoni. Sobretot els dibuixos que són de difícil conservació i que en conseqüència ensenyem poc sovint", matisa Marie-Claude Valaison, conservadora del Museu Rigau. Una de les sèries més interessants que s'hi exposa pot ésser la de "La Música", feta a Perpinyà, i en part nascuda de la trobada de Dufy amb Pau Casals. El mestre de la música catalana exiliat a Prada de Conflent després de la retirada del 1939 donava concerts a les sales del doctor Nicolau o del doctor Puig. Dufy aprofitava aquests moments per dibuixar orquestres, violoncels o violinistes, un univers musical que queda present fins al final de la seva estada a Perpinyà el 1949. La dècada perpinyanenca veu la seva apoteosi amb les imposants composicions dedicades als grans compositors, com Mozart, Bach o Debussy. La pintura de Dufy es transforma en musicalitat i reflecteix una plenitud, una serenitat radiant, com si la vena musical el transportés cap a una realització interior. Amb una simplificació extrema, tant de la forma com del

Natura morta al violí: homenatge a Bach, oli, 1952. Declinació del tema d'Orfeu, aquarel·la (1910), dibuix (1910), gerro (1938) i gravat per a l'edició del llibre de Guillaume Apollinaire (1910-1911).

La pintura de Dufy es transforma en musicalitat, com si la vena musical el transportés a una realització interior

color, el moviment dels músics dona vida a tot el quadre. Pau Casals es va exclamar prop del seu amic: "No puc dir el tema que toquen les seves orquestres, en canvi sé amb quina clau està escrit." Els dos virtuoses no es tornaran a veure, ja que, a partir del 1950, Dufy marxa a Boston per tractar-se el reumatisme crònic amb tractaments de cortisona.

Amb les dues exposicions que es poden veure a Perpinyà i a Ceret, la Catalunya Nord ret aquest estiu un homenatge a una de la figures més importants de l'art del segle XX. Un homenatge en forma de *concerto* per retrobar la musicalitat de la pintura d'un virtuós del color.

Eric Forcada